

Önsöz

Süregiden ekonomik kriz karşısında biz eczacıların yaşam koşulları diğer tüm kesimlerle birlikte, ağırlaşıyor. Krizden kısa vadede bir çıkış da görünmüyor. Uzmanlar, krizin duraklama evresini en azından 2012 yılına tarihlendiriyor. İlaç sektörü de muhakkak ki krizden etkilenmekte. Çünkü, herşeyden önce dev ilaç firmaları bu alanı çoktan finansallaştırmış durumdalar. Diğer yandan, ilaç, eczanenin çıktısı olmakla birlikte, eczane dediğiniz kamusal mekan içinde krizden etkilenen onlarca başka unsur saymak mümkün.

Elbette, eczacıların krizi sadece ekonomik krizle bağlantılı değil. Sağlıkta dönüşüm programı; sağlık ve ilaç harcamalarında tasarruf adı altında Türkiye'nin diğer gelişmiş ülkelere kıyasla zaten düşük olan ilaç harcamalarını daha da kısmayı hedefliyor.

2004 İlaç Fiyat Kararnamesi'ne uygun olarak gerçekleştirilen azalan kar marjı uygulaması, uygulandığı tüm ülkelerde eşdeğer ilaç kullanımını artırmak için devreye sokulmuş, yani eczacıların raflarına eşdeğer ilaç koymalarını sağlamak üzere devreye girmiştir. Bizler, eşdeğer ilaç konusunda eczacı bilinci yerleşince eczacılara yönelik bu tür bir yaklaşıma gerek olmayacağını düşünüyoruz. Burada önemli bir sorun eczacının arzı ile hastanın talebini uyumlulaştırmak olarak karşımıza çıkıyor. Hekimin hastayı orijinal ilaca yönlendirmesi ve hastanın maalesef bunu olduğu gibi kabul etmesi, bizlerin eczanedeki hayatını son derece zorlaştırıyor. Dolayısıyla eşdeğer ilaç uygulamasının yaygınlaştırılması için kuşkusuz aynı anda hekim ve hastalara yönelik çalışmaları hem bizim hem de sağlık otoritesinin yapması gerekiyor. Ancak, elbette bilimsel kriterlere uygun olarak eczacı, geçtiğimiz on yıllarda maalesef kaybetmeye yüz tutmuş olan majistral ilaç hazırlama konusundaki bilgi ve deneyimiyle “ilaç uzmanı” olarak bilinirdi. Profesyonel mesleklerdeki dönüşümden eczacı da etkilendi. Eşdeğer ilaç, eczacıya bu

konuda yeni bir şans vermekte. Hekimin yazdığı reçeteyi değil, onun eşdeğerini vermek, eczacının ilaç uzmanı rolünü pekiştiriyor ve saygınlığını artırıyor.

Elbette eşdeğer alanı sorunsuz değil. Özellikle SGK'nın dört finans kurumu ve bir Sağlık Bakanlığı temsilcisinden oluşan "Geri Ödeme Komisyonu" aracılığıyla imza attığı çalışmalar, bütün sağlık çalışanlarını düşündürüyor. Bilimsel olmaktan uzak eşdeğer tanımları, sadece ilaçların kamuya yarattığı finansal yükü azaltmayı hedefliyor. Oysa, eşdeğer ilaç, finansal yükün azaltılması ile değil, akılcı ilaç kullanımı, kaynakların etkili dağıtılması ile ilgilidir. Aynı zamanda, eşdeğer ilaç kullanımının özendirilmesinde, doktor ve hasta direncinin azaltılması, eşdeğer ilaç tanımının bilimsel bir biçimde yapılması önem taşıyor.

Eşdeğer ilacın meslek birliğimiz açısından diğer bir önemi ise, ilaç şirketlerinin birleşmeler ve şirket evlilikleri yolu ile çokuluslaşması süreci karşısında, az sayıda kalmış olan yerli ilaç sanayinin desteklenmesi. Bu, yasa ile Birliğimize verilmiş bir görev. Bu görevi yerine getirmenin ne kadar önemli ve toplum sağlığı açısından acil olduğunu, şarbon krizinde, AIDS vakasında, daha pek çok yerde gördük. Patent sahibi çokuluslu şirketlerin epidemi ve pandemiler karşısında hem üretim yetersizliği hem de ilacın pahalılığı nedenleri ile ilaçlara ulaşmanın son derece zorlaştığı bir dönem yaşandı. Bu dönemde Brezilya, Hindistan gibi bazı ülkeler patentlerin varlığına rağmen kendi ilaçlarını üretme yoluna gittiler. Aksi bir örnek, Irak'ta yaşandı. Irak'a uygulanan ilaç ambargosu nedeniyle 5 milyon çocuğun öldüğü tahmin ediliyor. Çünkü, Irak, içinden çıktığı uzun dönemli savaş sonucunda bütün ilaç üretim altyapısını kaybetmişti. Böyle kriz, savaş veya ambargo dönemlerinde ülkenin ilaç üretebilmeye hazır olması için ilaç üretim know-how'unu ve tesislerini korumak gerekiyor. Bunu yapan birkaç üreticiye sahip çıkmak, birer sağlık çalışanı olarak hepimizin sorumluluğu.

Eşdeğer ilaç konusunun eczane ekonomisini ilgilendiren diğer bir yanı, dilediği pazara sınırsızca giren çokuluslu ilaç şirketlerinin eczaneye satış koşullarını yine diledikleri gibi değiştirebilmesinin önüne geçmek...

Bizim amacımız, eczanelerin aynı zamanda birer ticari işletme olduğu, bunun rasyonel yönetildiği bir sistemi devam ettirmek değil. Bizim amacımız eczacının ticaretin her türlüünden uzak olduğu, bu işleri erbabına bıraktığı, kendisi de bir eczacı olarak mesleğini icra ettiği, hastalara bilgi ve danışmanlık verdiği bir eczane yapısı oluşturmak. Ancak bu yapıyı hayata geçirebilmek için varolan eczanelerimizi ayakta tutmayı başarmamız gerekiyor.

İşte bu raporun daha dar bir versiyonu, bu amacı paylaştığımız meslektaşlarımızın konu ile ilgili daha derin bir bilgi sahibi olması amacı ile hazırlandı ve Eşdeğer İlaç kampanyamız sırasında tüm meslektaşlarımızın bilgisine sunuldu. Bu raporun daha geniş bir versiyonunu her zaman kütüphanelerinizde bulunması için basılı hale getirmeye karar verdik. Raporu hazırlayan Ar-GE uzmanlarına teşekkür ediyorum.

Ecz. Erdoğan ÇOLAK

Başkan